

ESG & SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK · BİLGİ NOTU

Birleşik Krallık Tedarik Zincirlerinde Zorunlu Ormansızlaşma Durum Tespiti Düzenlemesi

Birleşik Krallık (“UK”) Hükümeti, tedarik zincirlerinin ormansızlaşmaya katkıda bulunmasını önlemeye yönelik yeni bir düzenleyici çerçeve oluşturacağını duyurmuştur.

23 Haziran 2026 tarihinde yayımlanan [politika belgesine](#) göre, Büyük Britanya'da (Great Britain – “GB”) faaliyet gösteren belirli işletmelere zorunlu durum tespiti yükümlülükleri getirilmesi planlanmaktadır.

HIZLI BAKIŞ

Regülasyon Konusu	Üretimi ormansızlaşma riskiyle ilişkilendirilen emtiaları ve ahşap ürünlerini kullanan belirli işletmelere zorunlu durum tespiti yükümlülükleri getirilmektedir. Büyük Britanya (Great Britain – "GB") bakımından söz konusu rejimin, 2021 Çevre Yasası (Environment Act 2021) kapsamında tanınan yetkilere dayanılarak ve Birleşik Krallık Kereste Düzenlemesi (UK Timber Regulation – "UKTR") çerçevesinde hayata geçirilmesi öngörülmektedir. Buna karşılık, Kuzey İrlanda'da (Northern Ireland), AB Ormansızlaşma Düzenlemesi (EU Deforestation Regulation - "EUDR") uygulanmaya devam edecektir. Düzenleme kapsamına; ahşap, sığır, kakao, kahve, palm yağı, kauçuk ve soya ile bu emtialardan elde edilen çikolata ve mobilya gibi belirli türev ürünlerin dahil edilmesi planlanmaktadır.
Yürürlük Tarihi	GB rejimini hayata geçirecek mevzuatın 2027'de uygulamaya konulması; kamuoyu istişaresinin ise 2026 içinde gerçekleştirilmesi beklenmektedir.
Etkilenen Sektör / Şirket(ler)	Düzenleme; GB'de yıllık cirosu 1 milyon Sterlin'in (£1m) üzerinde olup kapsam dahilindeki emtiaları kullanan işletmeler ile AB veya Kuzey İrlanda pazarına ilgili ürünleri arz eden Birleşik Krallık (United Kingdom – "UK") işletmelerini etkileyecektir. Başta kakao, kahve ve çikolata, mobilya, otomotiv (kauçuk ve deri girdileri), hayvancılık ve yem sektörleri olmak üzere; ithalatçılar, ihracatçılar ve tedarik zincirindeki diğer ekonomik aktörlerin yeni durum tespiti ve izlenebilirlik yükümlülüklerine uyum sağlaması gerekecektir.
İş Etkisi	İşletmelerin, durum tespiti mekanizmalarını kurumsallaştırması, raporlama yükümlülüklerini yerine getirmesi ve ürünlerin menşei tevsik eden coğrafi konum verileri (geolocation data) ile diğer uygunluk kayıtlarını sistematik şekilde muhafaza etmesi gerekecektir. GB rejimi kapsamında bulundurulması öngörülen bilgi setinin, Avrupa Birliği'ne ihracat veya Kuzey İrlanda'ya ürün arzı bakımından EUDR kapsamında düzenlenen durum tespiti beyanını (due diligence statement) destekleyen bilgilerle büyük ölçüde örtüşecek şekilde tasarlanması öngörülmekte olup, bu yaklaşımın iki düzenleyici rejim arasındaki uyum süreçlerini kolaylaştırarak mükerrer yükümlülükleri asgariye indirmesi amaçlanmaktadır.
Yönetici Notu	Düzenleme henüz istişare aşamasında olup, bağlayıcı yükümlülüklerin nihai kapsamı bu sürecin tamamlanmasıyla netleşecektir. Birleşik Krallık'ın düşük riskli (low-risk) ülke statüsü, GB menşeli ürünler bakımından basitleştirilmiş durum tespiti imkanı sağlamaktadır. Buna karşın, AB ve/veya Kuzey İrlanda pazarına ürün arz eden işletmelerin, EUDR uygulama takvimini esas alarak tedarik zinciri izlenebilirliği ve veri altyapılarına yönelik hazırlıklarını gecikmeksizin tamamlamaları önem taşımaktadır.

DÜZENLEMENİN ARKA PLANI VE KAPSAMI

Düzenleme Çalışmasının Arka Planı ve Kapsamı

Birleşik Krallık, 2021 yılında gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı'nda (COP26) 2030 yılına kadar küresel orman kaybı ve arazi bozulmasını durdurma ve tersine çevirme taahhüdünde bulunmuş olup orman ekosistemlerinin iklim değişikliğiyle mücadele, biyolojik çeşitliliğin korunması, ekonomik sürdürülebilirlik ve küresel tedarik zincirlerinin dayanıklılığı bakımından stratejik öneme sahip olduğunu vurgulamaktadır. Kereste ürünlerine ilişkin zorunlu durum tespiti yükümlülükleri Birleşik Krallık'ta 2013 yılından bu yana uygulanmakta olup, yeni düzenlemelerle bu çerçevenin genişletilmesi ve ülkenin tüketim kaynaklı küresel ormansızlaşma üzerindeki etkisinin azaltılması amaçlanmaktadır.

Büyük Britanya'da Öngörülen Yeni Rejim

- Hükümet, yeni rejimi, başta 2021 Çevre Yasası (Environment Act 2021) kapsamında tanınan yetkiler olmak üzere ilgili mevzuat çerçevesinde ve Birleşik Krallık Kereste Düzenlemesi'nin (UK Timber Regulation – "UKTR") güçlendirilmesi suretiyle hayata geçirmeyi planlamaktadır.
- Bu kapsamda, yıllık cirosu 1 milyon Sterlin'in üzerinde olan ve üretimi ormansızlaşma riskiyle ilişkilendirilen emtiaları veya ahşap ürünlerini kullanan işletmeler, söz konusu ürünlerin üretildikleri ülkelerde yürürlükte bulunan ilgili mevzuata uygun şekilde üretildiğini doğrulamak amacıyla durum tespiti yükümlülüğüne tabi olacaktır.
- İşletmelerin ayrıca yazılı bir durum tespiti sistemi oluşturması, faaliyetlerine ilişkin raporlama yapması, ürünlerin menşesine ilişkin coğrafi konum verilerini (geolocation data) toplaması ve uygunluğu gösteren bilgi ve belgeleri muhafaza etmesi gerekecektir.

KAPSAMDAKİ TEMEL EMTİALAR

- Ahşap (wood)
- Sığır (cattle)
- Kakao (cocoa)
- Kahve (coffee)
- Palm yağı (palm oil)
- Kauçuk (rubber)
- Soya (soy)
- Çikolata, mobilya gibi belirli türev ürünler

Uygulama Çerçevesi ve Takvim

Kuzey İrlanda Bakımından Uygulama

Avrupa Birliği'nde faaliyet gösteren veya ilgili ürünleri Avrupa Birliği ya da Kuzey İrlanda pazarına arz eden Birleşik Krallık (United Kingdom – "UK") işletmeleri, AB Ormansızlaşma Düzenlemesi (EU Deforestation Regulation – "EUDR") kapsamındaki yükümlülüklerle tabi olmaya devam edecektir.

Risk Sınıflandırması ve Yetkili Otoriteler

EUDR kapsamında ülkeler, ormansızlaşma riski bakımından düşük, standart veya yüksek riskli olarak sınıflandırılmaktadır. Birleşik Krallık'ın düşük riskli ülke statüsünde yer alması nedeniyle, Büyük Britanya'da üretilerek Avrupa Birliği'ne ihraç edilen veya Kuzey İrlanda'ya sevk edilen ürünler bakımından operatörler, basitleştirilmiş durum tespiti (simplified due diligence) hükümlerinden yararlanabilecektir.

EUDR'nin uygulanması bakımından yetkili otoriteler ürün grupları itibarıyla aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- Office for Product Safety and Standards (OPSS): ahşap ve kauçuk ürünleri;
- Department of Agriculture, Environment and Rural Affairs (DAERA): palm yağı, soya, kakao, kahve ve sığır ürünleri.

EUDR Kapsamındaki Yükümlülükler

- **30 Aralık 2026**
Büyük ve orta ölçekli operatörler bakımından yükümlülükler yürürlüğe girecektir.
- **30 Aralık 2026**
Mikro ve küçük işletmeler için, halihazırda AB Kereste Düzenlemesi kapsamındaki ahşap ürünleri bakımından yükümlülükler yürürlüğe girecektir.
- **30 Haziran 2027**
Mikro ve küçük işletmeler için diğer kapsamdaki ürünler bakımından yükümlülükler yürürlüğe girecektir.

Piyasaya ilgili ürünleri ilk kez arz eden operatörler (first placers), ürünlerine ilişkin durum tespiti beyanını düzenlemekle yükümlü olacaktır. Buna karşılık, tedarik zincirinin sonraki aşamalarında faaliyet gösteren işletmeler (downstream operators) daha sınırlı yükümlülüklerle tabi olup, uygulanacak yükümlülüklerin kapsamı işletmenin EUDR'nin 3. maddesi uyarınca sahip olduğu statüye göre belirlenecektir.

EUDR ile Uyum. GB rejimi kapsamında işletmelerin muhafaza etmekle yükümlü olacağı bilgi ve belgelerin, Avrupa Birliği'ne ihracat veya Kuzey İrlanda'ya ürün arzı bakımından EUDR uyarınca sunulması gereken durum tespiti beyanını (due diligence statement) destekleyen bilgilerle büyük ölçüde uyumlu olması öngörülmektedir.

DEĞERLENDİRME VE İLERİYE BAKIŞ

Değerlendirme

2030 hedef

COP26 kapsamında, 2030 yılına kadar orman kaybı ve arazi bozulmasının durdurulması ve tersine çevrilmesi hedeflenmektedir.

2027 yürürlük

Büyük Britanya'da zorunlu durum tespiti rejiminin yürürlüğe girmesi öngörülmektedir.

£1m ciro eşiği

GB rejimi kapsamında yıllık cirosu £1 milyon üzerinde olan belirli işletmeler yükümlülük altına girecektir.

Düzenlemenin İşletmeler Bakımından Etkisi

Birleşik Krallık, tedarik zincirlerinde ormansızlaşma kaynaklı risklerin yönetimini hukuki bir yükümlülük haline getirmeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda işletmelerin yalnızca tedarikçilerinden uygunluk beyanı temin etmeleri yeterli olmayacak; ürünlerin üretim alanına kadar izlenebilirliğini sağlayan kurumsal durum tespiti süreçlerini oluşturması, coğrafi konum verilerini temin etmesi ve bu bilgileri denetime hazır şekilde muhafaza etmesi beklenecektir.

EUDR ile Düzenleyici Benzerlik

Önerilen GB rejimi, kapsam ve bilgi gereklilikleri bakımından EUDR ile büyük ölçüde uyumlu olacak şekilde tasarlanmaktadır. Bu yaklaşım, hem Büyük Britanya hem de AB pazarlarında faaliyet gösteren işletmeler bakımından tek bir uyum altyapısı oluşturulmasına imkan sağlayabilecek; aynı zamanda Birleşik Krallık ile Avrupa Birliği arasındaki düzenleyici farklılıkların sınırlandırılmasını hedeflemektedir.

İleriye Bakış

Büyük Britanya'da oluşturulacak yeni rejim, yalnızca yeni bir uyum yükümlülüğü getirmekten öte, tedarik zincirlerinin izlenebilirliği ve kurumsal durum tespiti uygulamalarını uluslararası ticaretin temel unsurlarından biri haline getirmektedir. Bu çerçevede, EUDR'ye uyum amacıyla oluşturulan süreçlerin, GB rejimine uyum bakımından da büyük ölçüde ortak bir uyum altyapısı olarak kullanılabileceği değerlendirilmektedir.

DEĞERLENDİRME VE İLERİYE BAKIŞ

Öncelikli Uyum Adımları

1

Kapsam ve Uygulanabilirlik Değerlendirmesi

İşletmenin Büyük Britanya rejimi ve/veya EUDR kapsamında yükümlülüğe tabi olup olmadığı değerlendirilmelidir. Bu kapsamda faaliyet gösterilen pazarlar, yıllık ciro, kapsama giren ürünler ile işletmenin tedarik zincirindeki konumu (operatör veya alt tedarik zinciri işletmesi) belirlenerek uygulanacak yükümlülükler netleştirilmelidir.

2

Tedarik Zincirinin İzlenebilirliğinin Sağlanması

Kapsam dahilindeki emtiaların üretim alanına kadar izlenebilirliği sağlanmalı; tedarik zinciri haritalandırılarak ürünlerin menşesine ilişkin coğrafi konum verileri (geolocation data), üretim bilgileri ve tedarikçi doğrulama süreçleri sistematik şekilde oluşturulmalıdır.

3

Durum Tespiti ve Risk Yönetimi Mekanizması

Bilgi toplama, risk değerlendirmesi, risk azaltıcı önlemlerin uygulanması ve karar alma süreçlerini kapsayan kurumsal bir durum tespiti mekanizması tesis edilmeli; bu süreç yazılı politika ve prosedürlerle desteklenerek düzenli olarak gözden geçirilmelidir.

4

Veri Yönetimi ve Uygunluk Altyapısının Güçlendirilmesi

Durum tespiti kayıtları, tedarikçi beyanları, uygunluk kanıtları, coğrafi konum verileri ve diğer destekleyici belgeler; doğrulanabilir, izlenebilir ve denetime elverişli olacak şekilde merkezi bir kayıt sistemi içerisinde muhafaza edilmeli ve raporlama süreçleriyle entegre edilmelidir.

5

Sözleşmesel Uyumun Sağlanması

Tedarikçi ve diğer ticari ilişkilere ilişkin sözleşmeler; mevzuata uyum taahhütleri, bilgi paylaşımı yükümlülükleri, denetim hakları, düzeltici faaliyet mekanizmaları, bildirim yükümlülükleri ve aykırılık halinde uygulanacak sözleşmesel yaptırımlar bakımından gözden geçirilerek gerekli revizyonlar yapılmalıdır.

6

Kurumsal Yönetişim ve Mevzuat Takibi

Hem Büyük Britanya hem de AB/Kuzey İrlanda pazarlarında faaliyet gösteren işletmeler bakımından iki rejim kapsamındaki yükümlülükler birlikte değerlendirilmeli; mümkün olduğu ölçüde tek bir durum tespiti ve dokümantasyon sistemi oluşturularak mükerrer uyum yükleri azaltılmalıdır.